

SECRET
(When Filled In)

EXTRACT AND CROSS REFERENCE

DOCUMENT IDENTIFICATION					
DOC. SYMBOL & NO.	DATE OF DOC.	FILE CLASSIFICATION OF RECORD COPY			
OCCA-11302	18 Nov 66				
DOC. SUBJECT					
SOURCE INFORMATION					
SOURCE CRYPTONYM	DATE OF INFO.	EVALUATION			
TEXT OF EXTRACT (Also cite doc. distribution, Dissem. No., etc. - if applicable)					
<u>NON-FILMABLE MATERIAL</u>					
DESCRIPTION: ARTICLES WHICH APPEARED IN THE <u>TORONTO GLOBE AND</u> <u>MAIL</u> RE <u>EERIK HEINE</u>					
DECLASSIFIED AND RELEASED BY CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY SOURCES METHODS EXEMPTION 3B2B NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT DATE 2003 2006					
MATERIAL CAN BE FOUND IN 201 FOLDER					
Indicate The Subject, Project Or File No. In Which This Form Is To Be Filed.					
SUBJECT OF 201: (Last, First, Middle)		[]			

BEST AVAILABLE COPY

as defendant in libel suit

Eerik Heine, an Estonian exile suing an agent of the U.S. Central Intelligence Agency for \$110,000 for slander by calling him a Soviet spy, was added yesterday as a defendant in an Ontario Supreme Court libel action.

Mr. Justice W. A. Donohue ordered a new trial, with Mr. Heine, 46, of Rexdale, added as defendant, in the action by two leaders of Toronto's Estonian community who were attacked in three anonymous pamphlets two years ago as being soft on communism.

The trial took a dramatic turn on its fourth day when defendant Mart Tarum, a Toronto lawyer who is also an Estonian, testified Thursday before a six-man jury that Mr. Heine admitted to him last week for the first time that he was author, publisher and distributor of the pamphlets.

Mr. Tarum said Mr. Heine's statements were made in the presence of his (Mr. Tarum's) lawyer, Donald J. Catalano.

A motion to add Mr. Heine as defendant was made by Donald A. Keith, counsel for Harry Boris Parkma, 39, a trust company employee, and Olav Trass, a University of Toronto assistant professor. They are suing for defamation of character as a result of the anonymous pamphlets.

Mr. Justice Donohue discharged the jury, granted Mr. Keith's application and ordered a new trial with Mr. Heine and Mr. Tarum as defendants.

Mr. Keith said that documents will be filed today with the registrar of the Ontario Supreme Court to start the case against Mr. Heine. The lawyer said he will aim to have the trial heard in the next sittings, which began in January.

to a 3,000-strong Estonian community, fled Estonia toward the end of the Second World War when the Russians recaptured the territory from the Germans.

The anonymous pamphlets, distributed two years ago, criticized the Estonian Central Council's reaction to an all-night party in a council member's home, attended by other members of the Estonian community, in honour of a visiting Estonian writer.

Mr. Keith said at the aborted trial that the visiting writer was Rudolph Sirge, who some Estonians in Toronto claimed to be an emissary of the Communist regime in Estonia.

Mr. Keith said his clients allege they were defamed in three anonymous bulletins distributed by mail to about 3,000 Estonian homes in Toronto.

Mr. Tarum was seen distributing copies of the second pamphlet to a meeting of an Estonian war veterans group, the jury was told.

Under questioning by Mr. Catalano, Mr. Tarum testified that he did not know in 1964 or 1965 who was responsible for the pamphlets.

"Do you know now who is responsible?" the lawyer asked him.

"Yes . . . I found out last Tuesday in your office," Mr. Tarum testified. He said Mr. Heine volunteered at that time that he was the author, publisher, and distributor of the pamphlets.

Mr. Tarum said it was his first indication of this and the information was given in his presence by Mr. Heine to Mr. Catalano.

Mr. Parkma had testified that when it was learned that Carl Eerme had entertained Sirge at a party in September, 1964, with other Estonians, the executive of the Estonian Central Council asked for and received Eerme's resignation from the executive.

Mr. Parkma said Eerme was director of the cultural archives for the Estonian community in the Toronto area.

BEST AVAILABLE COPY

at 2 460C OA 11302

CS COPY

L J

DR

2 ESTONIANS

Three anonymous pamphlets, attacking two leaders of the 9,000-strong Estonian community in Toronto as being soft on communism, are the subject of a libel trial that opened yesterday before a six-man jury in the Ontario Supreme Court.

Harry Boris Parkma, 59, a trust company employee who has been president for eight years of the Estonian Central Council, and Olev Trass, an assistant professor of chemical engineering at the University of Toronto, who is secretary of the council, are suing for defamation of character.

Both men fled Estonia toward the end of the Second World War when the Russians recaptured the territory from the Germans. They are suing Toronto lawyer Mart Tarum, also an Estonian emigre.

The pamphlets, distributed two years ago, criticized the Estonian Central Council's reaction to an all-night party in a council member's home, attended by other members of the Estonian community, in honor of a visiting Estonian writer, Rudolph Sirge.

In his opening to the jury, Donald A. Keith, senior counsel for the two plaintiffs, said that a visit was made to Toronto in September, 1964, by Mr. Sirge, said to be an emissary of the Communist regime in Estonia. (Estonia was absorbed by the Soviet Union in 1940.)

Mr. Keith said that a number of Estonians, but none of the parties involved in the court suit, met Mr. Sirge. A week later the first of three anonymous bulletins was distributed by mail to the homes of about 3,000 Estonians in the

Toronto area. Mr. Keith told the jury under Mr. Justice W. A. Donohue.

The lawyer said that Mr. Parkma and Mr. Trass alleged they were defamed in those bulletins because they were accused of being soft on communism and of suppressing the truth of Mr. Sirge's visit, and because one pamphlet said they were not to be trusted with the affairs of the Estonian community.

Mr. Keith stated that the bulletins claimed that the two men had betrayed their countrymen.

The lawyer added that Mr. Tarum admits having a supply of the second pamphlet and having distributed some of the copies in a meeting of an Estonian war veterans' group. He said there was no direct evidence that Mr. Tarum distributed the first and third bulletins.

Mr. Parkma testified that the main purpose of Estonian groups in Toronto is to help to fight for the freedom of their homeland. He said that he has information that Mr. Sirge, a well-known writer in Estonia, has collaborated with the Communist regime in his homeland.

Mr. Parkma said that when it was learned that Carl Eerme had entertained Mr. Sirge at a party in September, 1964, with other Estonians the executive of the Estonian Central Council asked for and got Mr. Eerme's resignation from the executive, although he did not resign from the council.

Mr. Parkma denied the meeting was secret, and denied that any information was suppressed from the Estonian language newspapers or the public. He said the council did not want to serve the interests of Communist propaganda.

BEST AVAILABLE COPY

CS COPY

THE GLOBE AND MAIL
TORONTO, CAN.

OCT 18 1966

OCT. 18 1966

Libel alleged

Called soft on Reds, 2 Estonians sue third

Three anonymous pamphlets, attacking two leaders of the 9,000-strong Estonian community in Toronto as being soft on communism, are the subject of a libel trial that opened yesterday before a six-man jury in the Ontario Supreme Court.

Harry Boris Parkma, 59, a trust company employee who has been president for eight years of the Estonian Central Council, and Olev Trass, an assistant professor of chemical engineering at the University of Toronto, who is secretary of the council, are suing for defamation of character.

Both men fled Estonia toward the end of the Second World War when the Russians recaptured the territory from the Germans. They are suing Toronto lawyer Mart Tarum, also an Estonian emigre.

The pamphlets, distributed two years ago, criticized the Estonian Central Council's reaction to an all-night party in a council member's home, attended by other members of the Estonian community, in honor of a visiting Estonian writer, Rudolph Sirge.

In his opening to the jury, Donald A. Keith, senior counsel for the two plaintiffs, said that a visit was made to Toronto in September, 1964, by Mr. Sirge, said to be an emissary of the Communist regime in Estonia. (Estonia was absorbed by the Soviet Union in 1940.)

Mr. Keith said that a number of Estonians, but none of the parties involved in the court suit, met Mr. Sirge. A week later the first of three anonymous bulletins was distributed by mail to the homes of about 3,000 Estonians in the

Toronto area. Mr. Keith told the jury under Mr. Justice W. A. Donohue.

The lawyer said that Mr. Parkma and Mr. Trass allege they were defamed in those bulletins because they were accused of being soft on communism and of suppressing the truth of Mr. Sirge's visit, and because one pamphlet said they were not to be trusted with the affairs of the Estonian community.

Mr. Keith stated that the bulletins claimed that the two men had betrayed their countrymen.

The lawyer added that Mr. Tarum admits having a supply of the second pamphlet and having distributed some of the copies to a meeting of an Estonian war veterans' group. He said there was no direct evidence that Mr. Tarum distributed the first and third bulletins.

Mr. Parkma testified that the main purpose of Estonian groups in Toronto is to help to fight for the freedom of their homeland. He said that he has information that Mr. Sirge, a well-known writer in Estonia, has collaborated with the Communist regime in his homeland.

Mr. Parkma said that when it was learned that Carl Eerme had entertained Mr. Sirge at a party in September, 1964, with other Estonians the executive of the Estonian Central Council asked for and got Mr. Eerme's resignation from the executive, although he did not resign from the council.

Mr. Parkma denied the meeting was secret, and denied that any information was suppressed from the Estonian language newspapers or the public. He said the council did not want to serve the interests of Communist propaganda.

ESTIMATED
BY
COPIES

K A A S M A A L A S E D !

E T A teatab:

N. Eesti teenekas punakirjanik Rudolf Sirge vastuvõtul Toronto eestlaste juures.

Esmaspäeval, 21 septembri õhtust kuni teisipäeva varahommikuni toimus RVN juhatuse liikme, Rahvuskultuuri komisjoni esimehe ja Kultuurarhiivi juhataja kirjanik Karl Eerme kodus, eestlaste korterimajas 8 Corinth Gdns. Toronto, sa-lajane koosolek N. Eesti teenelise punakirjaniku ja endise hävituspataljoniase Rudolf Sirge vastuvõtuks, kes nädalavahetusel viibis Torontos N. Liidu kultuuri delegatsiooni 11-liikmelises koosseisus.

Koosviibimisest võtsid osa kirjanik Salme Ekbaum, kirjanduskriitik ja luu-letaja Johannes Oja, kirjanik Magda Pihla ja ajakiri "Yaba Eesti" toimetaja Ar-vo Naelapea, ning veel teisi.

Eesti ajalehti ja rahvuspoliitilist võitlusorganisatsiooni RVN-u sellest koosolekust ei informeeritud, seega ignoreerides meie olulisi asutisi ja toimi-des vastutustundetult omapead. - Hiljem aga kainenedes on need isikud sulgenud informatsiooniks oma suud ja samas pannud käima kõik rattad selleks, et takis-tada tõe levikut kaasmaalaste hulgas.

Kodumaalt põgenemise 20-dal aastapäeval on Toronto-eestlaste vaimintelli-gents rutanud avasüli vastuvõtma kommunistlikku funktsionääri ja astunud selle-ga sammu, mis killustab meie pagulaste ühtsust ja poliitilist mõtlemist. - See on otsene välisvõitlusliku tegevuse kahjustamine.

Samal ajal viibis Toronto eestlastel külas meie sõjasangar kolonel A. Reba-ne, kes oma sõnavõtus esitas selgeid sihtjooni ja meenutas meie põgenemispäeva-de töotusi. - meie võitlusorganisatsioonid on teinud senini oma parima, et et selgitada ja vastu astuda punaste sireenide meelitustele - kuni esmaspäeva õhtu-ni, mil see ühisrinne varises kokku.

Auna on põhjust arvata, et avalikkusele kuuluv ja vajalik informatsioon lümmatakse osavõtjate poolt, siis käesolev pülletään loeb oma kohuseks esita-da lühikalt sündmuste käiku.

Pühapäeval, 20 septembril võttis R. Sirge ühenduse Salme Ekbaumiga, teata-des et temal on tervitusi ja pakk üleanda Minni Nurme'lt kodumaalt ja avaldas seejuures soovi kokkusaamiseks ka teiste kirjandusnimestega Torontos, et nende-ga mõtteid vahetada ja anda vajalikku informatsiooni. Sellele järgnevalt võeti vastavad ühendused ja määrati kokkutulek esmaspäeva õhtuks. - Peoperemees Karl Eerme sõidutas R. Sirge "King Edward" hotellist oma korterisse, kus kutsutud seltskond juha ootas. - Millest seal räägiti ja mida seal edasi anti, selle koh-ta puuduvad üksikasjalised andmed. Teada aga on, et alles teisipäeva hommikul koidu eel lahkus seltskond ja R. Siirge sõidutati tagasi hotelli!

Loeme oma kohuseks esitada faktilisi andmeid, võetuna N. Eesti omadest alli-katest, et "kes on kes" sealses kirjanike-funktsionääride peres.

Rudolf Sirge, sünd: 1904.a. Tartus. Alates 1940.a. n.n uue elu ehitaja. ENSV kirjanike Liidu sekretär. Teeneline rahvakirjanik. Autasustatud ordeniga "Austuse märk".

Minni Nurme, sünd: 1917.a. Viljandimaal. Siirdus sõja ajal koos abikaasa Aadu Hint'iga N. Liitu. Alates 1944.a. ENSV Kirjanike Liidu liige. Aadu Hint, sünd: 1910.a. Muhus. Oli 1940.a. juuni pöörde aktiivne teostaja. Eesti kirjanduse lülitaja kommunismi. "Kommunist" ja "Viisnurga" toimetaja. Teeneline rahvakirjanik. Autasustatud ordenitega. ENSV ülemnõukogu liige.

Tallinnas asuv "Välis-eestlastega Kultuurisidemete arendamise Komitee, ning Välismaaga sõpruse ja Kultuurisidemete arendamise Ühingu" liikmed on asunud vä-ga hoogsale tööle oma eesmärkide saavutamiseks. (Propaganda ajaleht "Kodumaa" väljaandjad) - See oli esimene katse Kanada-eestlastega kontakti loomiseks ja pagulus-eestlaste vastupanu murdmiseks.

KUS TOIMUB JÄRGMINE MADALLÖÖK?-KES ON JÄRGMISED VÕORUSTAJAD?-MIS SAAB EDASI?

Esmaspäeval, 28 septembril 1964.

(Välja saadetud 3000 ek)

ES COPY

att3 to OCOA 11302

BEST AVAILABLE COPY

E F A teatab:

BULLETAAN # 2.

K A A S M A A L A S E D !

ARUSAAMAPUSTE VÄLTIMISEKS JA IGASUGUSTE LAIMUJUTTUDE PIDORDAMISEKS
TEATAVATE RINGKONDADE POOLT LOEB E F A OMA KOHUSEKS TEATADA JÄRGMIST:

E F A pretendeerib ainult faktidele ja tõsioludele rajatud informatsiooni vahendamisele, kuni meie vabas maailmas eksisteeriv eesti ajakirjandus, milline on laskunud okupatsiooni aegade tasemele, kust tõde võis leida ainult ridade vahelt, on taas leidnud oma õige koha meie pagulaskonnas kui erapooletu uudiste vahendaja.

E F A rahvuslikult meelestatud eestlased ei saa enam vaikseteks pealtvaatajateks jääda, olles viimastel aastatel jälginud osa meie inimeste tööd, mõningates meie poolt asutatud organisatsioonides, nähes punaussi pugemist meie Toronto-eestlaskonda, keda seni peeti üheks immuunsemaks kantsiks kommunismi propaganda valedede vastu. Lääneriikide järelandmise poliitikast pole meil midagi õppida.

E F A jätkab bulletaanide väljaandmist seni kui "haiglused hambad" on eemaldatud, mis teadagi tekitab valu nii mõnelegi asjaosalisele ja selle sõpradele, kuid aitab säästa terveid, kes tugevatena ja teotahelistena võivad moodustada kompaksema eestlaste ühiskonna järgmisteks, võimalikeks Tim Buck'i rünnakute paareerimisteks.

Kuidas võis selline rahvuspoliitiline skandaal Torontos teoks saada, osa meie kirjanike, kuntsnike ja teiste juhtivatel kohtadel olnud isikute poolt, jääb kõigile mõistatuseks? - Arvatavasti jääb saladuseks ka see, millistel motiividel astusid need inimesed sellise häbiväärse sammu? - Kas saivad nad maksetud, või toimisid ideoloogilistel põhjustel? - Kas hirmutati neid selleks, või läksivad pu-nategelasega kohtuma ainult kergemeelsest auahnusest? - Midagi ei tea! - Keegi ei tea! - Isegi meie poliitiline võitlusorganisatsioon RvN-u ei tea, tahtes ainu-uksi vaikida - või on sunnitud vaikima "mingisuguse nähtamatu jõu" poolt! Uhte asja aga nad siiski teavad ja on avaldanud range otsuse, pärast kahte, erakordlise juhatause koosoleku pidamist, et süüdi pole selles skandaalses loos mitte nende sõbrad Ekbaum'id, Eerme'd, Oja'd, Pihla'd, Naelapea'd kes läksivad naiivselt punase kulleri R. Sirge'ga salajasele koosviibimisele, vaid süüdi on hoopis E F A väljaandjad, kes julgesid hakata kergitama saladuslinikut mõnede meie tegelaste tegevusest ja sellest informeerisid Bulletin # 1-ga teadmatuses viibivat pagulaskonda. --- "Kõik süüdistuskahurid tulevad suuhata E F A väljaandjatele", kõlab momendil loosung meie Ühispanga, RvN-u ja ajalehtede toimetustes, et sundida vaikima "mees tänavalt", kes on poliitiliselt ebaküps ja mitte võimeline arvustama meie "kõrgema seltskonna" tegelasi, ega nende tegevust.

Endised rindesõdurid aga ei saa enam vaikida, ega jääda kauemini pealtvaatajate ridadesse. - Kui 20 aastat tagasi sai tulistatud vaenlase pihta Määksal, Luunjas, Kavastus, Narva-Tartu või Meristu all, siis nüüd olude sunnil peab tulirelvi asendama pliiats, sulg, või kirjutusmasin. - Meie suurim ja jõhkram vaenlane Kommunism pole muutunud, ega pole selle isu täitunud meie põliste eestlaste kodumaa okupeerimisega, meie rahva orjastamisega, või küüditamistega Siberi. Ei, nüüd on see sirutamas oma punasõrad isegi meie pagulaste järgi lääne henisfääris, et hävitada, lõhkuda ja killustada nagu nad teevad seda meie kodumaal meie rahvaga. --- Selleks sai R. Sirge ülesande Maskvast, luua kontakte ja ühendusi meie vaimutegelastega Torontos ja kelle käikudest olivad teadlikud R.C.M.P. ning C.I.A. luurekeskused - mitte aga meie juhtkond! - Kas härrad ja daamid meie "kõrgemas seltskonnas" ikka veel ei haista hädaohtu, millesse nad tõukavad meie pagulaskonna kui nad eelistavad mahavaikimisega kaitsta oma naiivsete sõprade kergemeelseid tegusid? - Kas tõesti usute et Sirge madallöök jääb viimaseks? - Kas olete unustanud milliseid "sirgeid" jagas Suurväli eestlastele Stockholmis? - Kas ei meenu teile Haamani madalsirged New Yorgis, Rootsis? - Kas ikka veel usute oma geniaalsetesse ajadesse, mis võimaldas teile põgenemise ja mitte eesti sõduritesse, kes higis ja veres hoidsid rinnet, andes teile aega pakkimiseks-põgenemiseks punase laviini eest 1944.a. septembrikuul? - Kas pole teile ikka veel selge, et "mehele tänavalt" võlgnete oma praeguse positsiooniga koha meie ühiskonnas ja mitte oma isiklikule õnnele, teadmistele? (Jatkub pöördel)

44-000A 11302

CS COPY

7-7

BEST AVAILABLE COPY

Et meie pagulaskonnas kellegil ei tekkiks mingit kaksipidi mõtlemist, selleks heidame ülevaatliku pilgu tagasi, seoses punakulleri Sirge visiitidesse Ekbaum'i ja Eerme korteritesse. - Poleks huvituseta vaadelda koosoleku moodunud aasta novembris 1963.a. ja varakevadel 1964.a, millised võivad - kuid võivad ka mitte olla ühenduses praeguste sündmustega. - Allpool järgnevad isikud "kes on kes" ei peaks veel tähendama, et see ja teine on punane, roosa, kollane, või roheline - küll aga peaks võtma järgmistel Moskva kulleritel tahtmise nende inimeste tülitamiseks, sest nad on hoiatatud.

1963.a. hilis-sügisel alustas H. Oja, kes on ÜEKSKO juhatuse liige, korjandus aktsiooniga kaasmaalaste keskel Torontos, et küllakutsega austada Rootsis elutsevat dr. Ivar Grünthal'i. Kuna suurem osa meie kaasmaalastest ei teadnud kes on dr. I. Grünthal, siis jäädgi võrdlemisi külmaks ja ükskõikseks H. Oja aktsioonide.

Dr. Grünthal saabus aga siiski Torontosse, kus talle korraldati osa meie vaimuinimeste poolt kohviõhtu O. Puhm'i kiriku seltskondlikes ruumes. - Tagant järgi on selgunud mõndagi huvitavat eelmainitud isikust, kes on ajakiri "Mana" peatoimetaja ja üliaktiivne kirjandusnimene, olles arvukalt tõlkinud N. Eestis ilmunud punaluuletajate värsse rootsikeelde. Teadaolevatel andmetel on dr. I. Grünthal ainuke eestlane, kes selle aasta alul koos Kolk-Laaban'i abiga saatsid Rootsi telegrammi Hispaaniasse, millise tekst kõlas järgmiselt: "Fashistlikus vanglas vaevlevale kolleegile tervitusi"! Allakirjutanud Ivar Grünthal. Mainitud telegramm toodi mõnes Rootsis ilmuvas eestikeelses lehes ka silmapaistvalt ära.

1964.a. 25-dal aprillil toimus Eesti Majas RVN-u peakoosolek, kus koosoleku juhatajaks valiti Heino Jõe. Tavaliste probleemide ja küsimuste arutamisel, esitati E. Salurand-Ü. Jürimaa poolt koosolekule poliitiline resolutsioon heakskiitmiseks meie kommunistlikust võitlusest. - Resolutsioon kõlas järgmiselt: RVN-u üldkoosolek mõistab hukka igasuguse ko-eksistentliku ideoloogia propageerimise meie pagulaskonnas, jäädes RVN-u eelmise koosseisu poolt vastuvõetud seisukohtade juurde, s.o. kommunistlikust võitlusest ja igasuguste läbikäimiste vältimine kommunistlike funktsionääridega, kaasaratvad okupeeritud kodumaa külastamine.

Resolutsiooni poolt hääletasid: Salurand-Veidebaum-Jürimaa-Urm-kala-Lupp-Heine, Riisna ja Tralla - seega 9 häält poolt. - Resolutsiooni vastu seega ko-eksistent- si poolt kommunistidega hääletasid: Jõe, Kareeda, Pahapill, Herma, Päts, Träss, Kõva ja Pärkma - seega kokku 8 häält vastu. - Lugeses ära hääletuse tulemused ja pettudes selles, nimetas koosoleku juhataja H. Jõe seda häbiväärseks otsuseks koosolekule, millisele väljendusele esitati protest ja H. Jõe tagandati koosoleku juhataja kohalt. - Niipalju siis sissejuhatuseks sündmustele, millised sügisel algasid 19-dal septembril, mil Torontosse saabus N. Liidu 11 liikmeline kultuuri delegatsioon, kellede seas oli ka endine hävituspataljonlane R. Sirge.

Pärast delegatsiooni majutamist "King Edward" hotelli, astus praegune teenakas punaordenitega autasustatud punakirjanik N. Eestist ühendusse Salme Ekbaum'iga, kellele tal oli pakk ja tervitused üleanda selle delt Minni Nurme'lt. Nagu eelmises bülletäänis märkisime, on Minni Nurme 1944.a. ENSV kirjanike liidu liige ja abielus ENSV ülemnõukogu liikme Aadu Hint'iga, kes oli aktiivne juunipöörde teostaja ja teeneline, ordenitega pärjatud rahvakirjanik praeguses N. Eestis. Õdedepaar Salme Ekbaum'il ja Minni Nurme'l elab vend H. Neumann St. Catharines'is, kuhu ta põgenes pärast ebaõnnestunud kommunistlikku riigipöörde katset EESTI VABARIIGIS 1924.a. - Sirge, olles kauge ja kõrge külalisena maitsnud Ekbaum'ide külalislahkust kaks päeva Torontos, oli avaldanud soovi kohata ka teiste, meie kirjanduse-kunsti inimestega, milleks võeti ühendused Eerme, Oja, Pihla ja Naela-pea'ga. H. Oja olevat helistanud veel paljude teistelegi meie vaimuinimestele, kuid kes olevat keeldunud punategelasega ühe laua taga istumast.

Mainitud inimesed aga kohtusid Eerme kodus, eestlaste korterimajas 21-sel sept ohtul, lahkudes koosviibimiselt alles järgmise päeva varahommikul, kusjuures peoperemes Eerme sõidutas isiklikult oma nimeka külalise tagasi selle hotelli.

Millest seal koosviibimisel räägiti ja milliseid ettepanekuid tehti, või aksepteeriti - seda ei tea keegi. Eerme aga RVN-u juhatuse liikmena oli reetnud meie võitlusorganisatsiooni printsiipe, mis ta ka ei räägiks - kui ta üldse kelle- gile midagi räägib? --- Pärast seda hakkasid liikuma Toronto-eestlaste keskel jutud salajasest koosviibimisest, millest RVN-u koos ajalehtede esindajatega taht- sid avalikkuse ees vaikida. - Sajad kaasmaalased, kes enam-vähem olivad teadli- kud toimunust, ootasid seitse päeva, kuni otsustati sundida meie ajakirjandust avaldama tõde, milleks paljundati 28-dal sept. E F A bülletään.

BEST AVAILABLE COPY

- 3 -

Samal ajal, kui faktid esitati avalikkusele, toimus Eesti Majas RVN-u erakorraline juhatuse koosolek, kuhu oli palutud Eerme "aruannet" esitada. Koosolekut juhatas praegune RVN-u esimees H. Pärkma. - Oodatult, võrdlemisi vaidlusrikkaks kujunenud koosolekul, palus Eerme ennast vabastada RVN-u juhatuse tööst, vabandas oma naiivset käitumist, kuid ei esitanud kellegile mingit aruannet, seoses Sirge vastuvõtuga tema korteris. - Seega on hilisemad Toronto eesti ajalehtede teated valed ja avalikkust täielikult eksiteele juhtivad, millest pikemalt allpool. - Edasi RVN-u koosolek, kus Eerme kaitsjatena esinesid kõigi võimalike juriidiliste võtetega Pärkma-Träss-foi kolmik, otsustas 31-sel okt. toimival RVN-u üldkoosolekul Eesti Majas jätta päevakorrast välja Eerme küsimuse, kuna juhatuse oli juba aktsepteerinud tema lahkumispalve ja "patuoinas" selleks ajaks on unustatud. - Veel soovitati koosolekul üldsuse huvides pehmedada ja sumbutada kogu skandaalne lugu, et rahvast mitte paanikasse ajada.

Olukord muutus aga järgmisel päeval, mil E T A bülletään oli jõudnud lugejaskonnani. - Jälgides hiljem meie ajalehtede väljaandeid Torontos, võib lugeja ise veenduda selles (pöördel) kui napisõnalised ja ekslikud on "Vaba Eestlase" teated. - Black Joe, alias Heino Jõe aga oma joonealuses "Sirge ja kõver" pistab kõik ühte potti - olgu need siis venelased, kommud või E T A väljaandjad, peasi et on ikkagi punaste vastane jutt ja võibolla aitab mõnel naiivsemal unustada tema kõnet 21-sel veeb. 1964.a. Waterloo ülikoolis EESTI VABARIIGI aastapäeva aktusel. - kahju, et H. Jõe ei kutsunud meid punasteks siis, kui hoidsime rinnet Tartu all, et tema saaks põgeneda Rootsi!

Juhtkirjadest ühineb E T A täielikult "Vaba Eestlase" 10-dal okt. ilmunud väljaandega "Meie hoiak" autor "L"-ga, väljaarvatud need kümme rida keskel, kus autor mõtlematult tembeldab lendlehe väljaandjaid kommudeks, milline märkus võis olla ka tingitud survest mõne äripartneri poolt.

"Meie Elu" juhtkirjad aga peegeldavad Toronto Ühispanga ja RVN-u loosungit, kus arvatakse et surmanuhtlus on liig kerge karistus anonüümsetele E T A väljaandjatele! - Juhtkirja autor "Anonüümsus ei kuulu meie hulka" unustab aga ise oma kutse-etiika, jättes artikli ilma mingisuguse initsiaalita, või uskus ta tõesti, et tema juhtkiri esindas "Meie Elu" arvukat kolleegiumi ja toimetajate peret? - !

Viimane RVN-u juhatuse otsus kõlab liigagi diktaatorlikult, kus üks pisike diktaator esitab oma kirjutet memorandumi juhatusele kinnitamiseks, mille tekst kõlab järgmiselt suure pealkirjana: "Eesti pagulasühiskond jätkab murdumatult oma võitlusmissiooni"! Alapealkirjana on: "RVN mõistab hukka anonüümse lendlehe ja kuulujuttude levitamise"! - Kaheveerulises kirjutises pole aga sõnagi juttu kes tegelikult põhjustasid sellise rahvusliku suur-skandaali Torontos. - Kas E T A väljaandjad, kes faktilistele andmetele tuginedes informeerisid pagulaskonda ja sundisid meie vaikivaid ajalehti ka selleks - või olivad meie võitluspõhimõtete reetjad-äraandjad ekbaumid, eermed, ojad, pihlad, naelapead? - Iga pimedalegi on selge, et meie RVN-u juhatuses, kes saab omad direktioonid meie Ühisangult, pole asjad kõik korras - nii, nagu ühes rahvuslikult häälestatud eestlaste ühiskonnas peaks olema! - Ja teie ähvardusi RVN-us meie ei kardada, nii, nagu meie ei kartnud vaenlast Sinimägedes, ega seda, et ta meie tulistamispead võib avastada - ei kardada meie teid ega teisi ko-eksistentsitajaid ka Toronto kirjutuslaudade taga!

Pärast E T A bülletään # 1. ilmumist, seoses Sirge kiiluajamisega Torontos, on mitmed meie kaasmaalased (momendil teada 23) saanud ähvarduskirju tundmatult isikult, või isikutelt, kus tekstid kõlavad järgmiselt: "Mõelge oma sugulastele" - "Jääge eemale praegustest sündmustest" - "kui teie teatud isikute tagakiusamist ehi jäta, siis kannatavad teie sõbrad ja sugulased"! - Need on kolm teadaolevat variatsioonid nii käsitsi, kui kirjutusmasinal valmistet ähvarduskirjade vorme. Võibolla on neid enamgi? - Kas RVN-u kavatseb Moskva-kullerite ees selleks protesti avaldada? - Kas K. Eerme'le oli usaldatud enam ametkohti meie org-ides, või ainult RVN-u juhatuses? - Missugused eestlastele kuuluvad arhiivimaterjalid ja millisel hulgal olivad need veel K. Eerme valduses ja kontrolli all 15-dal okt. 1964.a? - E T A palub pagulaskonnale avalikku vastust RVN-u sekretariaadilt Torontos ilmuvates kahes eestikeelses ajalehes "Vaba Eestlane" ja "Meie Elu" veerudel võimalikult selgelt, nähtavale kohale asetatult, ülaltähendatud küsimuste.

15-dal oktoobril 1964.a.

2-3

Punakirjanik Rudolf Sirge Torontos

Torontos viibis eelmisel nädalavahetusel ühe vene delegatsiooni koosseisus punakirjanik Rudolf Sirge okupeeritud Eestist, kes üritas siin kontaktide võtmist kohalike eesti kirjanikega. Rudolf Sirge saabus ühe Torontos elava eesti kirjaniku juurde etteküündega, et tal on üle anda Eestis elavate sugulaste poolt saadetud pakki. Paki üleandmisel avaldas Rudolf Sirge soovi siinsete kirjanikkudega kohtamiseks, andes mõista, et ta võib neile anda ühtteist informatsiooni Eestist. Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Ühingu Kanada Osakonna esimehe H. Oja ja K. Eerme korraldusel toimus K. Eerme juures kokkusaamine, millest võtsid peale esimehele osa veel Maeda Pihla, Salme Ekbaum ja Arvo Naalapea. Jutuajamisel saadud andmed anti edasi Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatusel, kes pidas oma koosoleku esmaspäeval.

K. Eerme talitas ettevaatamatult

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus, ära kuulanud juhatusliikme Karl Eerme aruande kokkusaamise kohta Rudolf Sirgega 21. septembril, konstateerib, et niisugune kontakt vaenulise rezhimi funktsionäri ja Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu põhimõtete vastu käiv samm, mis tuleb hukka mõista. Kuna Karl Eerme on omaks võtnud, et ta toimis ettevaatamatult ja oma värsammu kahetseb, ning seda äratundes on end palunud RVN juhatuselt välja arvata, otsustas RVN juhatus Karl Eerme lahkumispalve vastu võtta.

ÜEKSKO juhatus astus tagasi

Olenedes organisatsiooni kl. h. kiskumisest nn. „R. Sirge vahejuhtumisse“, astus Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Seltsi Kanda Osakonna juhatus terves koosseisus tagasi. Kuna juhatusel asemikke polnud, anti organisatsiooni varandus ja asjaajamine üle Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu peasekretärile ja Rahvuskultuurilise Komisjoni esimehele Enn Salurannale.

E. F. A. esitab lugejaskonnale võrdluseks Torontos ilmuvast "Vaba Eestlane" kolm lühiteadet, kolmes erinevas väljandes, kus napisõnaliselt mainitakse oma sõprade kergematest komistustest.....

Hukkamõist lendlehe levitajatele

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus otsus

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus oma koosolekul 8. oktoobril mõistis rangelt hukka Torontos ja mujal Kanadas hiljuti teadmata allikast kaasmaalastele saadetud anonüümse lendlehe levitamise ühenduses Nõukogude Eesti kirjaniku R. Sirge Torontos viibimisel toimunud siinsete eesti kirjanikega kokkusaamisega, mille RVN juhatus 28. septembril kindlalt hukka mõistis ja sellest vastavad järeldused tegi.

RVN juhatus koosolekul konstateeriti ühtlasi, et ühenduses R. Sirgega toimunud kokkusaamisega ja järgnenud anonüümse lendlehega, mida levitati enne, kui RVN ja eesti ajakirjanduse seisukohad saadi avalikuks teha, on läinud liikvele fantastiliste kuulujuttude laine millesse on kistud ka RVN organisatsiooni ja RVN-uga ühenduses olevaid isikuid.

RVN juhatus mõistab kõige kaalukamalt hukka vastutustundetute isikute tegevuse, kes anonüümse lendlehe või alusjuttude kuulujuttude levitamisega õonestavad Kanada eesti ühiskonna rahvuslikku tervikkust

ja tekitavad meie ühiskonnas arusaamatusi ja lahkelsid.

Niisugune õonestustöö on meie kommunistliku vaenlase huvides ja seda ei peaks eestlased ebateadlikult mitte kaasa aitama. Eestlased on tuntud kainelt ja tsakaaalukalt mõttevate inimestena ja Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus kutsus kaasmaalasi üles ka Nõuk. Eestist siia saadetud segadustekitaja aktsiooni pärast mitte endasakaaalukust kaotama. Eesti pagulasühiskonna otsustavalt kuuluda kokku ja jätkata oma võitlusmissiooni pole murdnud meid avalikult ründav vaenlane. See ei tohi mõranda ka lõõkidest pimedusest, ükskõik mis huve need teenivad. Rahvusliku Välisvõitluse Nõuko-

gu aasta-üldkoosolek toimub juhatusel otsusel Torontos, Eesti Majas, laupäeval, 31. oktoobril.

Päevakorras on koosoleku avamine ja rakendamine välispoliitiline ülevaade väliskomisjoni esimehelt I. Heinsoolt. 1963/64. tegevusaasta aruanded, valimised põhikirja järgi. 1964/65. tegevusaasta tegevuskava ja eelarve ja koosolekul algatatud küsimused.

RVN üldkoosoleku eelõhtul, reedel, 30. oktoobril korraldatakse E. Majas RVN traditsiooniline perekondlik õhtu, mille tutu läheb RVN tegevuse majanduslikuks toetamiseks. Kutseid RVN perekondlikule õhtule saab RVN liikmeilt ja RVN büroost.

..... ja esi-leheküljel suurelt, kolmel veerul "surmaotsus" neile kes julgesid pagulaskonnale avaldada tõde, osa meie vaimuinimeste reetlikkusest ja meie ajalehtede okupatsiooni-aegsetest tasemest. kommentaarid jätama lugejaskonnale!

TOP SECRET COPY

2-4

BEST AVAILABLE COPY

E T A teatab:

BULLETAAN # 3.

K A A S M A A L A S E D !

Seoses rünnakutega, mis suunatud E T A väljaandjate vastu põhjusel, et kõigutada usaldust meie poolt antava informatsiooni tõepärasuses, esitame mõningad küsimused ja vastused, kusjuures kommentaarid jätame lugejaskonnale.

E T A oli soliidne ja usaldusväärne Eesti Vabariigi aegne teadete agentuur, millise asutise kommunistid teatavasti võtsid üle ja natsionaliseerisid. Teatame, et meil ei ole midagi tegemist Sirge aegse natsionaliseeritud E T A paroodiaga, vaid oleme jõudumööda katsunud jätkata ja elustada Eesti Vabariigi aegse E T A traditsioone.

E T A anonümsus ei ole tingitud argusest, vaid sellest, et kindlustada juurdepääsu informatsioonidele, mida avalikult esinedes ei oleks võimalik saada.

E T A väljaandjad ei taotle mingisugust isiklikku omakasu, ega meie vaevaga ülesehitatud organisatsioonide killustamist, kus meie kõik seni oleme juba aastaid olnud töö, ajakulu ja rahaliste toetustega täisõigulised liikmed.

E T A väljaandjatel ei ole seost Toronto Eesti Võitlejate Ühingu, kuid vaatamata sellele, nõuame vankumatult Toronto E.V.Ü-gu resolutsiooni tingimustetut täitmist ja loeme intsitentsi lõpetatuks, kui punategelase R. Sirge'ga kontaktivõtnud isikud on Toronto-estlaste rahvuslikest organisatsioonidest ja ühiskonnast eemaldatud. - Iga katse näidata, nagu oleks E T A rünnanud, või kahjustanud meie Toronto Eesti Ühispanka on naeruväärne. R. Sirge ei olnud meie Ühispanka, vaid Ekbaumide külaline ja teatavasti Ühispank kuulub liikmeskonnale aga mitte Ekbaum'ile isiklikult. Ülimalt loogikavaene ja naeruväärne on katse näidata nagu oleks hulgaliselt saadud ahvarduskirjad lanseeritud E T A poolt, kus kahjuks on selline nonsens uskumist leidnud isegi mitmete meie arukate meeste ridades.

E T A väljaandjatele on tehtud etteheiteid õigekeelsuse ja lause ehituse pärast, mis on ka loomulik, sest meil ei ole kutselisi aja- ega ilukirjanikke, samuti puuduvad meil korrektorid, kuid meie püüame siiski kõneleda seda keelt, mida igaüks mõistab ja aru saab. Osa ilukirjanikest olid seotud Sirge koosolekuga!

E T A jätkab meie pagulaskonna informeerimist seni kui meie "vabad" ajalehed Torontos on ärganud okupatsioonide aegsest unest, kus kirjutati ainult seda, mis diktaatoritele oli suupärane, arvestamata "mehega tänavalt", kellele nii mõnigi ajakirjanik võlgneb oma praeguse elustandardi.

Edasi oleks huvitav teada, miks loodi uurimiskomisjon E T A väljaandjate selgitamiseks, kuid mitte ahvarduskirjade väljasaatjate leidmiseks? - E T A ei ole kedagi ahvardanud, vaid ainult tõde päevavalgele toonud. - Samuti oli imelik kuulda tasakaalutuid ahvardusi trellidega ja vangiraudadega RVN-u esimehe kui juurililise, eriharidusega isiku suust, mis ei anna eriti kõrget tunnustust tema kvalifikatsioonist. - "Prokurör", kes on nii suur "tõde ja õiguse" eest võitleja, nagu ta RVN-u üleskutses paista laseb, miks ta siis tõde päevavalgele ei too? Miks võitles ta nii fanaatiliselt end kompromiteerinud isikute eest? - Mida mõtles "prokurör" RVN-u peakoosolekul järgmise lausega: "Minu skalp maksab enam kui Eermel"-?

Miks meie ajalehed kirjutasid RVN-u koosolekust pingutatult, ühepoolset, vältides kommenteerimast erinevate seisukohtade ja arusaamadega isikute sõnavõtte? - Miks meie ajalehed ei ole avaldanud lugejate kirju nimetatud küsimuses, kas selline dendentslikkus kuulub ka sõnavabaduse alla ja teenib tõde?

Järgnevalt esitame ühe endise eesti sõjamehe läkituse "kusagil Kanadas" mida E T A peab vajalikuks avaldada:

"Kaasvõitleja, kas mäletad veel neid raskeid ja suruvaid päevi 1940/44 aastal - põgenemisi ja pagulasteekonna algust? Kas mäletad meie ühist mõtet ja küsimusi - vastus kõigile oli meil sama, surm või vabadus.

Kas oled unustanud eesti rahva küüditamise päeva? Kas oled unustanud paljude kaasmaalaste piinarikka vangipõlve Siberis ja mujal, või praegu ikestatud kodumaal? Kas oled unustanud eesti sõjameeste võitlused Volhovi soodes, Neeveli all, Karjala kannasel, Tartu all ja kodumaal metsades? Nende meeste võitluse siht oli püha - ennem surra, kui olla ori. - Võitlus maa ja rahva vabaduse eest on olnud eesti rahva verekäsk põlvest põlve läbi aegade. Kunagi ei ole eesti rahva vabadustahet saadud maha suruda raskete löökidega. Need löögid on vaid kõvendanud vabaduse väärtust ja selle eest võitlemise vajadust. (Pöördel)

BEST AVAILABLE COPY

- 2 -

Dus mees asemele - see on olnud meie rahva ainuke vastus kõikidele kaotustele. Ka täna tunneme endas seda käsku jätkuvas võitluses.

Kui ohtlik mürk on punaste agentidega sõbrutsemine, näeme sellest, mis viimasel ajal on juhtunud ja tehtud meie oma rahvusest reeturite ja nende sabassõrkijate poolt. Meid sunnitakse nüüd vaikima ähvardustega ja meie omastele kättemaksuga.

Kodumaal käijad ja need, kes pikema aja vältel kodumaaga tihedaid sidemeid pidanud, on ületanud oma teguviisidega igasuguse piiri ja alles nüüd näeme täie selgusega, kui madalale on laskunud just need meie hulgast, kellele omakseid on eesti rahva hävitamise ja küüditamise eest autasustatud - suurte teenete eest meie vaenlastele. - Kutsun üles kõiki julgeid eesti mehi ja naisi, organisatsioonide juhte ja üksikliikmeid individuaalselt võitlema, nii kuidas kellegil võimalik! Ühineme kõik kommunistivastaseks võitluseks! Ei ole puhtamat ega pühamat sihti, kui võidelda oma maa ja rahva vabaduse eest. Võitleme oma vabadusvõitlust iga võimaliku vahendiga. Heidame halastamatult kommunistide käsilased välja oma ridadest. kaitseme eesti rahvuslikke, kultuurilisi ja poliitilisi huviseid ja võitleme ühiselt Eesti vabaduse eest!"

Eesti sõjamees.

Käesoleva büllätani piiratud ruum ei võimalda kahjuks ulatuslikuma analüüsi esitamist, et lähema vaatluse alla võtta meie ühiskondlikke käitumisnorme paguluses. Ajaloo vältel on esinenud arvukalt diktaatoreid, milliste viimaseid eksemplare eesti rahvas lähemalt tundma õppis Stalini ja Hitleri näol. Nende suur-diktaatorite kõrval eksisteerib loendamatu pisidiktaatoreid ühiskondlikus elus, kus madalaima astme moodustavad ranged perekonnapead, mehed, või naised. Ühiskondlikul pinnal on nad senini kõik demokraatlikel alustel valitud, kuid hiljem pikamööda võimu haaranud ja selle konsolideerimisel muutunud pisidiktaatoriteks.

Võimu ja seisukoha edasise kindlustamise huvides intrigeeritakse teisitimõtlejaid juhatusest välja, dünaamika kaob, stagneerunud juhtimine ja diktatuur astub asemele. Individualism ja tugev isikupära eestlase põhiomadusena on ainult soodustavaks teguriks diktaatorlike ambitsioonide tekkimisel. Erakordse tugevusega väljaarenenud individualismi tõttu on aga eestlast samavõrra raske allutada diktatuurile. - Aastate jooksul on olukorrad kujunenud selliseks ja see on avalik saladus, et Toronto eestlaskonna eluavalduisi juhivad kaheksa "paavsti", ehk pisidiktaatorit. - Nende eriliseks omaduseks on teatavasti koguda eneste ümber trabantide ja imetlejate kaader. Samuti võtavad nad armulikult vastu vabatahtlikke pugetajaid.

Sealjuures aga kõik diktaatorid on lakkamatus võitlusvahekorras teisitimõtlejatega, millisele võitlusele nad on sunnitud palju energijat ja aega kulutama.

Diktatuurivastane ainuke võimalik võitluse vorm on anonüümsus. - Ajaloo vältel lugematul hulgal esilekerkinud diktaatoreist ei ole mitte ühtegi troonilt kukutatud demokraatlike vahenditega, (Brütus ei läinud Rooma turule kuulutama, et ta lähel Caesarit tapma) vaid salanõudega, anonüümsusega, ja seda alati momendil, kui rahval mõot mõne erilise sündmuse tõttu täis saab. Selleks tõukeks peaks olema Toronto eestlaskonnas asetleidnud intsident kullaladane, et senini passiivsena püsinud n.a. harilikku inimest välja tuua, kaasa rääkima avalikes ja rahvuslikes küsimustes, kus tema tundeid ja tõekspidamisi on riivatud kommunistliku funktsionääriga läbikäimises ja asetleidnud faktide varjamises. - Sealsamas aga puudutatud pisidiktaatorid koos oma ümber koondunud isikute hulgaga, kisendavad kooris demokraatiast. - Liberaalsed, tühja pea ja taskuga käetõstjad täidavad küll edukalt demokraatia sildi ülesannet, kui ei kannu meie rahvusliku võitluse kõrgeid sihte ideoloogiliselt ega majanduslikult edasi. - Pimedate vihaga ja teisitimõtlejate ignoreerimisega ei saavutata rahvuslikku ühtsust, veel vähem kildkondade organiseerimisega, nagu seda nii ilmekalt RVN-u üldkoosolekul demonstreeriti.

Kui eestlaskonna kandev osa ei toeta Teie poolt kasutatavaid meetoteid ja viise, olete pankrotis, sest toetust ei saa võtta väe jõuga. - Te nähtavasti ei suuda aru saada, et küsimuses ei ole mitte ainult kogu eestlaskonna vaimse vastupanu murdmine, vaid meie poliitilise võitlusmoraali hävitamine.

E F A kohuseks ja ülesandeks on võidelda eesti ühiskonnas ikka sagedamini esinevate libastumiste vastu. - K. Aun'i sõnavõtt RVN-u peakoosolekul (Waterloo ülikooli poliitiliste teaduste professor) on tüüpiliseks näiteks mõnede meie pagulaseestlaste imelikust arusaamisest meie vabadusvõitluse eesmärgist. Kas Aun tõesti ei tea, ega saa aru, et kommunism ei muutu ja ei saa kunagi muutuda, kuna see oleks selle koletu süsteemi surm. - Sirge ei olnud ainult "üks eestlane" (Auni

BEST AVAILABLE COPY

- 3 -

väljendus) vaid ta oli N. Liidu ametisikuna Torontos, kes on reetnud oma maa ja rahva. - K. Aun'i väljendus RVN-u peakoosolekul on hoobiks näkku meie võitlejatele Eesti vabaduse eest, ning rüngaks solvamiseks rahvale kodumaal. - See on ka põhjus, miks E. L. A. kategooriliselt nõuab reeturite ja punapisikutest nakatatute karanteeni paigutamist, rahvusliku tervikluse huvides, et taud ei levineks tervetele ega leiaks hulgaliselt järeletegemist.

Iga kainelt mõtlev eestlane mõistab täielikult, miks oleme oma pisidiktatuurite vastu võitlemisel sunnitud anonüümsusse jääma, vähemalt esialgu. - Olte meid korduvate läkitustega hukka mõistnud ja mõistaksite samuti kõhklematult surma, ning viiksite otsuse kiiresti täide - kui see ainult seisaks teie võimuses. - Meie seisukohtade kindlust ja vankumatust ei häiri see kõige vähemalgi määral. - Salajane hääletus on samuti üks anonüümsuse vorme, mida eriti diktaatorid kardavad. - Kas see on jürgmine, mille hukka mõistate?

K. Aun, kes jõudis just pärale Waterloo'st, omakorda arvas, et „K. Eerme ei ole millegi eksinud“. Ta leidis, et meie liigume ajast järele ja RVN ei ole olnud suuteline hoidma küllalt oma prestiiži, kuna on olnud übekiilne ja ei vanta silma faktidele. Olukord olevat kodumaal muutunud ja ka inimesed. Millega on viga tehtud, kui K. Eerme juures saadi kokku libe eestlasegu?, ütles K. Aun.

(Väljavõtte "Meie Elu")

Lõpuks esitame följeton 'a' la Black Joe, kellele eesti keele sõnadega rikastamise eest avaldame suurimat tänu ja tunnustust.

Tsiviliseeritud maailmas tuntakse soomesugu rahvaid, kui vapraid ja kartmatuid võitlejaid. - Eesti kaugemast minevikust näiteid toomata, omasid erilise lugupidamise Vabadussõja ajal legendaarseks saanud Kuperjanovi ja Sakala partisanid.

1940.a. suvel ja pärast viimase sõja lõppu, tunti sedaliiki võitlejaid meil metsavendade ja roheline maleva nime all. - Nii kodumaal, kui siin praegu kõimasoleval ajalooliste väärtuste ja mõistete ümberhindamisel mahuvad need Black Joe terminoloogia konaselt kõik ühise nimetaja alla - voodialused.

Uue strateegia õpetuse järgi ei ole need üleüldse mingid sõdurid ega võitlejad, kes enü kivi, või kännu taha varjavad, või isegi kraavis lõmitavad - vaid õiged võitlejad ja sangarid on ainult need, kel idendifitseerimiseks on nimi, aadress ja sunniärg teiba otsas kantava plakati seljas ja kes lühikesed püksid jalas ja särki rinnasine eest lahti võitluse tormavad. - Kui tibia niisugust karvaste säärtte ja rinnaga elukat nähes araks ei löö - no siis ei tunne te tema kartlikku iseloomu.

Toronto eestlaskond on ümberhinnangute tulemusena ilmselt suures segaduses. - Seda segadust aitab suurendada see vastutustundetu isik, kes langenute mälestusmärgi avamisel Eesti Majas, sokutas rahvale ettelugemiseks meie kõikide poolt lugupeetud konsuliile kätte Black Jõe följetoni tasemega kirjutise, millises teravat hukkamõistu leiab partisini ja metsavendluse taoline võitlus, kuna see on illegaalne, seega anonüümne. - Meie ajakirjandus, kes muidu nii nobe on ära tooma igasuguseid kõnesid, ei julgenud scales segaduses trükkida kapten Puupilli sõnavõttu, sest härra konsul ütles vastupidist. - Loole aga pani krooni pähe Võitlejate Ühingu esimees, kes kahes kohalikus eestikeelses ajalehes teatas, et temal ei ole midagi ühist organiseerimata voodialuste võitlejatega. - Paradoksaalne on asjaolu, et voodialused ei ole kunagi esinenud Toronto Eesti Võitlejate Ühingu nime all, ega kavatse seda teha ka tulevikus. Voodialused annavad aga täie tunnustuse FEVÜ resolutsioonile, samuti ühtuvad võitluseesmärgid ja sihid, kusjuures vahe on ainult taktikas, kuna meie nõuame jonnakalt resolutsiooni täitmist.

Tülikate demonteerimiste vältimiseks on kaalumisel Toronto Eesti Voodialuste Ühingu asutamine - lühendatult FEVÜ. - Uuel organisatsioonil ei ole midagi ühist vanema venna poolt kasutatava taktikaga ja meie esimeheks on Kõrv.

Sellega täiendavad need kaks organisatsiooni teineteist - Silm näeb ja Kõrv kuulab. - Et asjad saaks ühele poole, teeb nüüd Uuetoa äiapapa kindlasti Black Jõe kaudu ettepaneku, likvideerida kõik elusolevad voodialused põhimõttel - surnud ei hammusta, ega haugu juhtidele vastu.

Palju on kirjutatud ja räägitud ameeriklaste naiivsusest ja sellest, kui palju nendel oleks meilt õppida. Demokraatiat ja tobedus on läinud seal nii kaugele et seda rakendatakse isegi Valges Majas. Presidendi lähim kaastööline ja nõuandja ei olnud mingi "tabu" ega puutumatu isik, vaid ta arreteeriti.

Meil Torontos on aga saavutatud demokraatiat kõrgeim aste, kus poliitilised prostituudid kannavad ühiskonnas juhtivaid ja kõrgeid ametkohti. - Avalik arvamine on neile ainult "tänavat ja pööbli maratsemine", mis ei vääri tähelepanu.

Ameerika demokraatial oleks toepoolt meie tegelastelt palju õppida, kuna

(Põõrdel)

BEST AVAILABLE COPY

- 4 -

vaene Jenkins ei oleks siis praegu töötatööline. - Väikese rahvusgrupina on meil demokraatia selline tõlgendamine loomulikult mõistetav, sest meil ei ole põhjust pillavalt talitada, heites kõrvale rahva "paremaid poegi".

- Seda lugu ei maksa tõsiselt võtta, sest on ju ainult üks voodialuste följeton.

UURIMISKOMISJON ANONUUMSETE LENDLEHTEDE VÄLJAANDJATE SELGI- TAMISEKS

Rahvusliku Väärtuste Nõukogu üldkoosolek oli möödunud laupäeval Eesti Majas koos suurema arvu osavõtjatega kui kunagi varem, kuna oodatult püevakorda kerksid probleemid seoses nn. "R. Sirge vahejuhtumiga". Kuus tundi kestnud koosoleku sõnavõtt ja hääletused olid niisugised, et meie keskne võitlusorganisatsioon liheeb uude tegevusaastasse endi seltsimehena ja enamikus samade juhatusliikmetega, kuid lõhestatuna kaheksa grupiks nagu ta oli varem. Uus juhatuse ja ülesandeks moodustada uurimiskomisjon anonüümse billettide tegijate paljastamiseks, millele võivad järgneda kohtuprotsessid. RVN põhimõtete vastu eksinud liikme Karl Eerme kõrvaldamise küsimus ei saanud vormilistel põhjustel kerki- da üles koosolekul ja selleks erakorralise koosoleku kokkukutsumist ei pidanud üldkoosolek vajalikuks.

Mõni aasta tagasi peeti Vana Andrese kirikus seltskondlikku kohut ko-eksistentsitajate üle. Nüüd aga on osad vahetatud, kuna Pärkma tahab moodustada tribunaali, kes peab tooma kommunismivastased võitlejad kontu ette. (Väljavõte "Meie Elust")

Sellega teenivad need isikud ainult meie venelase eesmärke ja ei ole meie hulgas paremad kui venelane ise.

Vasakul esitame väljalõike meie konsul J.E. Markus'le kõnest, mälestusmärgi avamise puhul Eesti Majas.

Kahjuks ei võimalda meie piiratud ruum äratua tema kõnet terves ulatuses, kuid kes on sellest huvitatud, võivad lugeda meie kahest ajalehest Torontos, kolmapäeval 21. okt. 64.a. ETA loeb oma kohuseks vastata:

Lugupeetud konsul härra J.E. Markus,

Meie teame, et Teie ei olnud oma kõne teksti autor ja et see anti Teile aktusel ettelugemiseks, vähe aega enne aktuse pidulikkude avamist. Üle poolte saalis viibinud kaasmaalastest olid šokeeritud - kaasrattatud aktusekõneleja U.S.A.-st kpt.H.Puupill. Kas Teie olete hiljem mõelnud ka sellele, - kellede eesmärke oleks siis teenitud, kui Sirge kontaktivõtmised Eerme-Ekbaumide, Oja-Pihla-Naelapea'ga oleks täielikult mahavaigitud, nii, nagu asjaosalised ja nende fanaatilised kaitsjad-sõbrad seda soovisid? - Kas Teie endiselt veel kahtlustate meid ja mitte "prokuröre", kes kasutavad Teie autoriteetsust, Teie lugupeetud nime, et pageda Teie auväärt isiku kaitsva tiiva varju?

Igal eestlasel on rahvuslikkudes küsimustes õigus teada tõde. Sellest seisukohast lähtudes on käesolevat ETA väljaannet levitamiseks saadetud eesti äridele, ettevõtetele ja organisatsioonidele. Ette tänades lahke kaasabi ja usalduse eest.

ETA väljaandjad.

Neljapäeval, 12. novembril 1964.

VABA EESTI SÕNA

Kaasmaalased, siin võite näha ühte peajagu pikemat ja tõsist eestlast, kes on päevast-päeva ja aastast-aastasse kogunud kartoteegi meie pagulase- elust, kus Sina, Tema ja ka mina oleme peategelased. Selle kartoteegi kinkis härra Jüri Lüll meie Kanada Eesti Kultuurarhiivile, kus meile kõigile oli teadmatult juhatajaks äraandja. Meie vaikima sunnitud ajakirjandus Torontos pole seni veel "jõudnud" vastata ETA poolt esitatud küsimustele 15.10.-64.a. Napp teade võtmete üleandmisest ei tõenda veel avalikkusele et materjalid on üle antud. Meil teadaolevatel andmetel ei ole üleandmist toimunud. Kui kaua mõeldakse valeteadete andmisega opereerida?

Kartoteek eestlastest kultuurarhiivile

Jüri Lüll

TORONTO (VES) - Connecticutis elunev Jüri Lüll annetas Kanada Eesti Kultuurarhiivile eestlainelise arharhiivi, mille hulgas oli ka umbes 1500 kaardiga kartoteek, millele kannab nimetust "Kartoteek eestlastest, kes on peajagu pikemat tavalistest eestlastest".

Selle huumorika nimega kartoteegi on J. Lüll koostanud psüühiliseks ilmunud ajalooajaloolistest, kandes sinna teated kõikidest nendest, kes kuidagi oma tõe või tegevusega on välja paistnud. Teised kartoteegid puudutavad eesti ohvitseri ning meie pagulasnõuust. Edasi on ta kogunud andmeid meie õlikoolinõuuse kohta või ka keskkoolides, viljapaistnud eesti õpilaste kohta. Peale selle on tal kogutud materjale sündmuste kohta, nagu president K. Pätsi kätüditamine, eestlaste elu Siberi orjalangreis jne.

J. Lüll töötas kodumaa algul postiametnikuna (Pärnus, Lelles, Kihelkonnal), hiljem Valgas pangametsnikuna. Põgenikuna elas Lüubekis. Ta asub praegu Danbury linnas, kus elab pensionärina.

3-4

BEST AVAILABLE COPY

1092-0-1
1941-11-16

Teatab:

BÜLLETÄÄN # 4.

K A A S M A A L A S E D !

Viimaste aastate vältel on Eesti pagulaskonnas toimunud märgatav vasakpoolsete ideede propogeerimise tõus. Üksikisikud kui ka rühmitused on olnud imetlusväärset aktiivsed, kasutades ära igat mõeldavat võimalust eestlaskonna enamiku viha ja vastupanu nõrgendamiseks kodumaa kommunistlike anastajate vastu. Samal ajal on eestlaste rahvuslikud jõud olnud suhteliselt varjusurmas, ning üles näidanud vähest aktiivsust. Millest on tingitud selline erakordne vasakpoolne energilisus, küsivad paljud.

Läänemaailmas levitatavad sotsialistlikud ideed on lähedases suguluses Kremli punaideoloogiaga, - vähemalt said nad alguse samast allikast. Eluvõõrastele ja naiivsetele inimestele on sotsialistlikes ideoloogias mõndagi, mis paistab südamelähedasena ja vastuvõetavana. Samal ajal teadlik olles sotsialismi assotsiatsioonidest kommunismiga, - meie rahva ja riigi hävitajaga, tekib sellise isiku alateadvuses süükompleks, millest ta püüab üle saada suurendatud aktiivsusega omaksvõetud vaadete levitamisel ja õigustamisel. Sellega ongi seletatav mõningate n. n. "intellektuaalide" agarus koeksistentsi õigustamiseks. Alateadvusliku süütunde liiki kuulub ka Sirge vahejuhtumiga seotud isikute hüsteerikasse küündivad rünnakud ja sõim ETA bülletääni väljaandjate vastu, kes julgesid toimunut nimetada reetmiseks ja faktid avalikkusele teatavaks tegid.

ETA toimetajad on veendunud, et rõhuv enamuse meie pagulaskonnast on kategooriliselt koeksistentsi vastu igasugusel kujul, ning mõistab rangelt hukka kommunistlike tegelastega läbikäimised ja sõbrustamise. Kahjuks on aga selle rahvuslikult terve hoiakuga enamuse hääl organiseerimatus tõttu olnud jõuetu, kuna võitlust Eesti maa ja rahva vabaduse eest on senini võetud isikliku elu korraldamise taustal liialt kergelt, nagu möödaminnes. Teadlik ja kindel omas isamaa armastuses, ei ole nende õilsamas sisetunnetuses mingeid konflikte ega vastuoksusi, ning just selle tõttu valitseb täielik rahulolu enesega. Rahulolu aga toob kaasa ükskõiksuse ja see on meie kõige suurem vaenlane praegusel momendil. Vajame tuld ja entusiasmi võitluses kodumaa vabaduse eest, - vajame tingimustetut isamaa armastust selles heitluses, kus kaalul on eestluse säilumine järgnevateks aastasadadeks.

Meie ei tohi unustada oma kommunistlikus orjuses vaevlevate õdede ja vendade kannatusi, meie ei tohi unustada Eesti noorte vägiaste võitlusi okupantide vastu, me ei tohi unustada neid vereohvreid, mis on antud ka meie eest.

On saabunud ülim aeg, et iga vabaduses viibiv eestlane ärkaks loiduse unest tegudele ja raputaks eneselt ükskõiksuse ja minnalaskmise mentaliteedi üldrahvuslike eesmärkide saavutamiseks.

Ärka üles Eestlane, - kohustused ootavad täitmist.

---0---

Kuna bülletään nr. 3. levik jäi RVN-u sekretäriaadi sekkumise tõttu eesti äride ja ettevõtete kaudu levitamisel lünklikuks, saadame seda täiendavalt välja koos käesoleva neljanda numbriga.

---0---

Järgnevalt refereerime n. n. Sirge afääris ilmsikstulnud uusi asjaclusid.

Millist osa mängis RVN-u esimees H! Pärkma punakirjanik ja luureagent Sirge vahejuhtumis Torontos? Pühapäeval, 20. septembril peeti Torontos kinnine poliitiline nõupidamine kolonel A. Rebasega, millest ka RVN-u esimees osa võttis. Järgmise päeva, see on esmaspäeva hommikul

BEST AVAILABLE COPY

ITEM #4.

kohtusid enne tööle minekut samas majas elunevad H. Pärkma ja K. Eerme, kes vahetasid uudiseid eelmisel päeval toimunud koosoleku üle. K. Eerme ütles selle peale, et üks suur läks ja teine tuleb, selgitades ühtlasi Pärkmale, kes see saabuv suurus on. Pärkma võttis RVN-u esimehena selle teadmiseks märkusega, et eks sa siis hiljem räägid ka sellest kokkusaamisest. Sellega RVN-u esimees H. Pärkma andis vaikiva nõusoleku punakirjaniku ja luureagendiga koostamiseks, hiljem aga salgas selle maha RVN-u üldkoosoleku ees. Pärkmal võttis rohkem kui kaks kuud, et koostada vähegi usutavas ja vastuvõetavas vormis versioon kogu sündmusest, mida siis RVN-u juhatuse õnnistusel arvati heaks avalikkusele teatavaks teha. Pärkma püüdis kõike võimalikke vahendeid kasutades ETA informatsiooni vales tembeldada, on aga ise "suur valetaja", millise asjaolu ta oli nüüd lõpuks sunnitud omaks võtma.

„Meie Elu“ nr. 48 (746) 1964

RVN ESIMEES OLI TEADLIK K. EERME KAVATSUSEST KOHTUDA PUNA- KIRJANIKUGA

Uusi asjaolusid seoses R. Sirge vahe- juhtumiga

Rahvusliku Vältisvõitluse Nõukogu andis täispäeval informatsiooni oma juhatuse koosolekust, kus kõne all oli uus asjaolu seoses R. Sirge vahejuhtumiga. Tõeks osutub juba mõnda aega liikunud kuuldus, et RVN esimees Harry Pärkma oli teadlik K. Eerme kavatsusest kohtuda punakirjanikuga. Lisaks juba tuntud bületäänile ja ähvarduskirjadele on Toronto eestlased saanud ka uut liiki anonüümset lendehte, mis kutsub neid kodumaale.

„Meie Elu“ toimetusele anti RVN peasekretäri poolt alljärgnev informatsioon:

--- 0 ---

Eelmistes bületäänides oleme küllaldase selgusega eesti avalikkust Torontos informeerinud n. n. Sirge vahejuhtumiga, ega pea enam vajalikuks selle detailide juures pikemalt peatuda. Selle asemel suuname tähelepanu vahejuhtumist tulenevatele ideoloogilistele küsimustele. Kas astume uude aastasse võitlusvalmilt, või laseme demoraliseerunud elementidel jätkata õnnestustööd meie keskel.

--- 0 ---

Kodumaalt lahkumisel toetasime võitlust Eesti taasvabastamiseks jätkata kõigi võimalike vahenditega, milleks oleme suutelised. Andsime lubaduse kogu hinge ja südamega, saavutada taas iseseisvus oma maale ja rahvale. Mis on küll juhtunud, et osa meie hulgast on asunud kaasa aitama punasele õnnestustööle pagulaskonnas? Kas teadlikult või ebateadlikult on need isikud osutanud karuteene meie vabadusvõitlusele oma hoiaku ja käitumisega.

--- 0 ---

Eelmistes vabadusvõitlustes hoolitsesid meie sõdurid ise selle eest, et võitlustahtetud n. n. "kolmanda võimaluse" otsijad ei kahjustaks väeüksuste loogivõimet ja moraali. Praeguses olukorras on Eesti malevaks meie rahvas paguluses, ja tema ülesandeks on au sees pidada ja jätkata meie võitlejate traditsioone. Sellest tulenevalt peame resolutsioone samastuma järgmistes rahvuslikult olulistest küsimustes. Kas Kanada eestlaste parlament RVN jätkab tööd praeguses segases suunas H. Pärkma juhtimisel, või tuleb senine esimees rahvusliku ühtsuse huvides juhatusest eemaldada? ETA moraalne toetus ja sümpaatiat kuulub Aksel Salumetsa taolistele tõe ja õiguse eest võitlejatele, kes rahvatribuunidenä püüavad kõik teha, mis antud olukorras võimalik, et RVN-u kahanevat prestiiži, au ja hääde nime erakorralise peakoosoleku kokkukutsumisega päästa.

BEST AVAILABLE COPY

- 3 -

1941-102-Q-1
ITEM #4

Teiseks tuleb seisukoht võtta meie ajakirjanduse tõeliste sihtide ja eesmärkide suhtes. ETA arvates on pagulasajakirjanduse ülesanne seista meie vabadusvõitluse eest. Ideoloogilised juhtkirjad ja poliitilised paroolid peaksid andma vahendamise kõrval oma eesmärgulise tõhususe. Mida meeme aga tõeliselt? Meie ajalehed ei ründa mitte koeksisteerijaid ja punastega kaasajooksikuid, ega selgita rahvale selgest tulenevaid ohte. Otse vastupidi, vähe Eesti ajakirjanik K. A. (rrro) on nimetanud ETA väljaandjaid kommunistideks, või samaväärseiks nendega, kuna need julgesid Sirgega kontaktivõttuid nimetada reeturiteks ja faktid avalikusele teatavaks teha. Meie ajalehed on keeldunud avaldamast toimetustele hulgaliselt saabunud lugemate kirja, millistes taunitakse n. n. Sirge vähejuhtumit ja listatakse meie kodumaal anastajatega läbikäimine ja suhtlemine hukka. Seega puudub meie ajakirjandusel täielikult rahvuslik sidametunnistus.

Kõrval seisukoht tuleb meil aga ka võtta mõnede noorsootegelaste ja noorideoloogide suhtes, kes püüavad meie kasvavat noorust suunata internatsionaalselt. Selliseks on siinsete üliõpilaskondade juhtkonnad igal aastal Rootsi impertinend omaile väimseid ideolooge, nagu Ivo Iliste, Ivar Grünthal ja Ilmar Laaban. Nende vasakideoloogide ja koeksistentsitajate asemel peaks olema siinsel mandril tuntud Heino Jõe, Rein Taagepera, Arvo Naalapea ja teised, kes seda libedat suunda eriti viimasel ajal on hoolega edasi arendamas, kõrvaldades lavastusi paneelidiskussiooni vormis.

--- 0 ---

ESTLANNE, kolmapäeval, 2. detsembril 1964 - Wednesday, Dec. 2, 1964

Nõustume teie

likult kõrvaesita-

tud ajalehe-lõike

ajakirjaga, et ees-

ja noorus vajab

sihiseadjaid, kuid

millises suunas?

Kas need sihisead-

jad on oma ülesan-

nete kõrgusel? Kas

marurahvuslus oli

eeliseks või puuduseks

meie õppursõdu-

ritele Eesti Vabadussõjas?

Kas Eesti Vabariigi

egne rahvuslik kasvatus

on

tulnud kahjuks eestlusele?

Kas on midagi ette

heita nende paarikümnele

tuhandele langenule.

- marurahvustlasele,

kes andsid oma elu

viimases sõjas

Eesti vabaduse nimel?

Saruti ei saa

meie väikeses

mööda minna

meie mõningatest

seltskond-

likest ja kultuurilistest

organisatsioonidest,

milliste juhtkonda

on esile

kerkinud isikuid,

kellele rahvuslik

hoiak ja tegevus

nii minevikus kui

ka praegu on

rõhken karjeristlikku

ja enese mina

rõhutamise laadi. Nad

on unustanud

Eesti pagulaskonna

Eesti noorus vajab sihiseadjaid

Meie noored ei taha elada bületäänide kartuses. — Marurahvuslus võrrotab noori eestlusest. — Sisukas laudkonnarvestlus Toronto Eesti Majas

Saruti ei saa meie väikeses mööda minna meie mõningatest seltskondlikest ja kultuurilistest organisatsioonidest, milliste juhtkonda on esile kerkinud isikuid, kellele rahvuslik hoiak ja tegevus nii minevikus kui ka praegu on rõhken karjeristlikku ja enese mina rõhutamise laadi. Nad on unustanud Eesti pagulaskonna missiooni ja tõelised võitluse eesmärgid. Missiooni võidelda Eesti vabastamise eest ja säilitada ning hoida olemasolevat pagulaskiudu väljaspool kodumaad eestlusele.

--- 0 ---

Teatavasti ekspordeerib kommunistlik Venemaa kultuurivahenduse ahvatleva nime all naivsele läänemaailmale ainult puhast kommunistlikku propagandat. Esimese nimeka eestlasena välismaal läks koeksistentsi liinile hellilooja Ed. Tubin. Temale sekundeeris vahetult Ameerika mandril laulja H. Riivald. Sellesuunalise poliitilise debüüdi tagajärjel oli Riivald sunnitud Toronto E. V. aastapäeva aktusel esinemisest loobuma, olles seega Toronto eestlaskonna poolt kuulutatud persona non grata. Hiljutisel T. E. Meeskoori kontsertmatkal Euroopasse esines aga H. Riivald solistina koori koosseisus. Kus on siin loogika ja põhikõrvalised seisukohad? Kas selle sammuga ei loodud kultuurilise organisatsiooni poliitilist suunda, mis vastuolus rahvuspoliitiliste põhimõtete ja T. E. Meeskoori, kui kultuurilise organisatsiooni iseloomuga?

CS COPY

4-2 []